

Neljanda generatsiooni hindamine

Anu Kasmel
Tartu Ülikool

Neljanda põlvkonna hindamine ja selle rakendamine praktikas

Anu Kasmel
Eesti Tervisekasvatuse
Keskus

Mis on võimestav hindamine

- Võimestava hindamise (empowerment evaluation) all mõeldakse projektide/programmide analüüsi ja parendamist, mida teostavad projektist/programmist osavõtjad ise koostöös professionaalse hindajaga.
- Võimestava hindamise käigus kasutatakse hindamise kontseptsioone, tehnikaid ja tulemusi osavõtjate endi poolt.
- Vastupidiselt traditsionaalsele hindamisele on võimestava hindamise eesmärk jääda püsivalt projekti/programmi loomulikuks koostisosaks.

Anu Kasmel, 2007

Põhineb väärtushinnangutel

- Võimestavale hindamisele on iseloomulik orienteeritus väärtustele – aidata inimesi aitamaks ise-ennast.
- See protsess on sügavalt demokraatlik, üles ehitatud paikkonna inimeste aktiivsele ja avatud osavõtule.
- Hindaja töötab rohkem kui koostööpartner, mitte kui professionaalne ekspert või hindaja.
- Eesmärgiks ei ole vaid projekti/programmi väärtuse või kasulikkuse määramine (mis on tavaliselt traditsionaalse hindamise eesmärk) vaid selle tulemusel paraneb projekti/programmi kontekst.

Anu Kasmel, 2007

Kolm juhtprintsipi

- Õigused ja kohustused hindamise üle on demokraatlikud - see on koostööprotsess hindaja ja paikkonna inimeste vahel;
- Võimestav hindamine on loomuliku koostisosana integreeritud projekti püsistegevustesse;
- Neljanda põlvkonna hindamise peamine eesmärk on aidata paikkonna inimestel kasutada enese-hindamist parandamiseks oma tegevusi, saada seeläbi tugevamaks, muutuda tulemuslikumaks ja otsustada oma asju ise.

Anu Kasmel, 2007

Võimestava hindamise kuus etappi

- I Paikkonna vajaduste ja ressursside hindamine
- II Missiooni ja eesmärkide määramine
- III Strateegia ja tegevuskava koostamine
- IV Protsessi ja tulemuslikkuse hindamine
- V Informatsiooni levitamine vajalikele institutsioonidele
- VI Projekti kohandamine, uuendamine ja vajadusel institutsionaliseerimine

Anu Kasmel, 2007

Teoreetiline raamistik

- | | |
|---------------------------|---|
| ■ Plaani võtmine | 1. Paikkonna vajaduste ja ressursside hindamine |
| ■ Planeerimine | 2. Epidemioloogiliste andmete kogumine (probleemi levimus ja esinemissagedus) |
| ■ Tegevuskava elluviimine | 5. Visiooni, missiooni, eesmärkide ja strateegia kavandamise hõlbustamine ja vahendamine. |
| ■ Tulemused | 7. Paikkonna pädevuse analüüs (interventsioonil ja hindamisel). |
3. Detailse tegevuskava valmistamise nõustamine.
 4. Protsessi ja tulemuste monitooring ja tagasiside andmine (muudatuste määr paikkonnas).
 6. Informatsiooni levitamise hõlbustamine ja kommunikatsiooni vahendamine relevantsetele isikutele ja organisatsioonidele.
 8. Tulemuste identifitseerimine (näpu indikaatorid paikkonnas).
 9. Kvalitatiivse informatsiooni kogumine (kriitiliste sündmuste ja nende tähenduse kohta).
 10. Protsesside kohandamise, uuendamise või piisitegevuseks kujundamise analüüs ja otsustamine.

I Paikkonna vajaduste ja ressursside hindamine

- *Kus me oleme oma projektiga praegu?*
- TE koordinaator korraldab nõupidamise/seminari, mille käigus paikkonna inimesed teostatava kohalike vajaduste ja ressursside hindamist. TE koordinaator nõustab.
- Paikkonna inimesed määratlevad hetkeolukorra ja probleemid.
- Seejärel paikkonna inimesed hindavad oma projekti toimimist skaalal 1-10.
- Arutatakse täpselt, milliseid andmeid vajatakse ning kuidas neid kogutakse.

Anu Kasnel, 2007

II Missiooni ja eesmärkide määratlemine

- *Kuhu tahame oma projektiga välja jõuda?*
- Osavõtjad arutavad oma missiooni ja eesmärgid veelkord läbi, võttes arvesse kohalikud vajadused.
- TE koordinaator assisteerib, kui on vajadusi koolituste või materjalide järele, siis korraldab.
- Osavõtjad määratlevad realistlikud kriteeriumid eesmärkide mõõtmiseks.

Anu Kasnel, 2007

III Strateegia ja tegevuskava valmistamine

- *Kuidas me sinna jõuame?*
- Osavõtjad koostavad tegevuskava oma eesmärkide saavutamiseks.
- Tegevuskava sisaldab samm-sammult üksteisega seotud tegevusi.
- Otsustatakse, kes teeb, mida teeb, millal teeb.

Anu Kasnel, 2007

IV Protsessi ja tulemuste mõõtmine

- *Kuidas me teame et kõik läheb plaanikohaselt?*
- Osavõtjad otsustavad, milliseid andmeid on vaja koguda projekti tegevuste ja eesmärkide mõõtmiseks.
- Töötatakse välja realistlik mõõtmis-süsteem.
- TE koordinaator ja osavõtjad koos arutavad ja otsustavad milliseid mõõtmisindikaatoreid ja mõõtmisvahendeid kasutama hakata, koos kogutakse andmed ja koos interpreteeritakse leide.

V Informatsiooni vahendamine asjaomastele institutsioonidele

- *Keda peaks teavitama hindamise andmetest?*
- Paikkonna inimesed ise edastavad andmed olulistele institutsioonidele ja isikutele.
- Projekti arendatakse ja parandatakse vastavalt leitud andmetele.
- Informatsiooni omamine ja jagamine on võimestav tegevus.
- Vastastikune õppimine üksteiselt on siin olulisel kohal.

Anu Kasnel, 2007

VI Projekti kohandamine, uuendamine ja institutsionaliseerimine

- *Kuidas me hinnangustõpitut kasutame edaspidiseks projekti parendamiseks?*
- TE koordinaatorSupport team (SBB) use organizational development, facilitation and training skills to help the project team to use the lessons learned to strengthen future actions.
- Project people will redefine their objectives or modify methods.

Anu Kasnel, 2007

Võimestava hindamise positiivsus

1. Kaob ebameeldiv hirm väliste hindajate ees ja hindamise müstilisuse ees, lubab hindamisprotsessi lülitada projekti igapäevategevustesse.
2. Aitab arendada hindamismetoodikaid, indikaatoreid ja instrumente, just kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete andmete samaaegset kasutamist.
4. Õpetab paikkonna inimestele andmetekogumise- ja analüüsi oskusi.
5. Lubab loovalt ühendada paikkonna inimeste ja hindajate vastastikust protsessist õppimist.

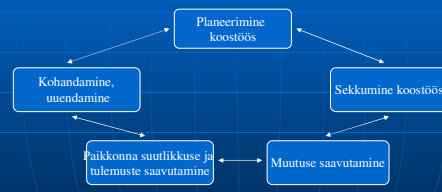
Anu Kasnel, 2007

Probleemid

- **Objektiivsus**
 - Hindamisprotsess peab vastama heakskiidetud standarditele ning peab olema usaldatav, mida saab garanteerida mitmete erinevate meetodite, mõõtmisviiside ja andmeallikate kasutamisega.
- **Pädevus**
- **Aeganõudev**
- **Fleksiibelsus**
 - nii paikkonna inimesed kui professionaalne hindaja peavad parandama oma teadmisi ja oskusi.
 - Et programm/projekt oleks efektiivne, peab ta olema paindlik, pidevalt arenev ja kohalikele oludele vastav. Et seda saavutada on vajalik pidev tagasiside protsessist ja aset leidvatest muutustest.
 - Teeb vajalikuks eesmärkide detaile hakkimise lähi- ja ala-eesmärkideks
- **Valdkondade paljusus ja kompleksus**

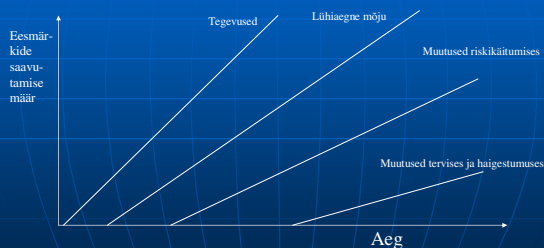
Anu Kasnel, 2007

Võimestava hindamise raamistik



Anu Kasnel, 2007

Tervisedenduslike tegevuste tulemuste jaotumine ajas



Anu Kasnel, 2007